

West

www.meulenhoff.nl

Carys Davies

West

Roman

Vertaald door Nicolette Hoekmeijer

MEULENHOF

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een project-
subsidie van het Nederlands Letterenfonds

ISBN 978-90-290-9323-1

ISBN 978-94-023-1228-7 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *West*

Omslagontwerp: Lauren Peters-Collaer, voor de Neder-
landse editie bewerkt door Pinta Grafische Producties

Auteursfoto: © Jonathan Bean

Zetwerk: Text & Image, Assen

© 2018 Carys Davies

First published by Scribner

Translation rights arranged by The Clegg Agency, Inc., USA

© 2020 Nederlandse vertaling Nicolette Hoekmeijer en
Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke an-
dere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toe-
stemming van de uitgever.

voor C, G, B & A

VOOR ZOVER ZIJ kon zien had hij twee geweren bij zich, een handbijl, een mes, zijn opgerolde deken, het tinnen kistje en een aantal tassen en bundels, met in een daarvan, vermoedde ze, de spullen van haar moeder.

‘Hoe lang is het rijden?’

‘Hangt ervan af.’

‘Van waar ze zijn?’

‘Ja.’

‘Maar hoe ver is dat? Duizend kilometer? Meer dan duizend kilometer?’

‘Ja, Bess, ik denk wel meer dan duizend kilometer.’

Bellmans dochter frunnikte aan een loszittende draad van de deken, die tot aan die ochtend op zijn bed had gelegen. Ze keek naar hem op. ‘En dan hetzelfde stuk weer terug.’

‘En dan hetzelfde stuk weer terug, ja.’

Ze zweeg even, met een ernstige, aandachtige blik, alsof ze zich een voorstelling probeerde te maken van een reis van dergelijke omvang. ‘Dat is een heel eind.’

‘Inderdaad.’

‘Maar als u ze vindt, is het de moeite waard.’

‘Ik denk van wel, Bess.’

Hij zag haar kijken naar zijn bundels en tassen en het tinnen kistje, en hij vroeg zich af of ze aan Elsie's spullen dacht. Het was niet de bedoeling geweest dat ze hem die had zien inpakken.

Met de neus van haar schoen trok ze een cirkel in de modderige aarde. 'Hoe lang blijft u dan weg? Een maand? Langer dan een maand?'

Bellman schudde zijn hoofd en pakte haar hand. 'Ach, Bess. Ja, langer dan een maand. Minstens een jaar. Misschien wel twee.'

Bess knikte. Haar ogen prikten. Het was veel langer dan ze had verwacht, veel langer dan ze had gehoopt.

'Over twee jaar ben ik twaalf.'

'Twaalf, ja.' Hij tilde haar op, drukte een kus op haar voorhoofd en nam afscheid, en even later zat hij op zijn paard, in zijn bruine wollen jas en met zijn zwarte hoge hoed op, en hij vertrok, over het stenige pad dat direct van het huis in westelijke richting liep.

'Kijk maar lang en goed, Bess, naar je vader die in de verte verdwijnt,' zei haar tante Julie vanaf de veranda, met luide stem en op plechtige toon.

'Kijk maar goed, Bess, naar deze man, deze dwaas, mijn broer, John Cyrus Bellman, want een grotere dwaas zul je niet snel ontmoeten. Vanaf deze dag reken ik hem tot de gekken en de verwaasden. Verwacht niet hem ooit nog terug te zien en zwaai niet, want dat zal hem maar sterken in het idee dat hij je goede wensen waardig is. Kom binnen, kind, doe de deur dicht en zet hem uit je hoofd.'

Bess bleef lange tijd staan, sloeg geen acht op de woorden van haar tante Julie en zag haar vader weggrijden.

In haar ogen was hij allesbehalve een dwaas.

In haar ogen was hij groots, vastberaden en dapper. In haar ogen was hij intelligent en romantisch en avontuurlijk. Voor haar was hij een man met een missie, waarmee hij zich onderscheidde van anderen, en zo lang hij weg was zou ze dat beeld vasthouden: haar vader op zijn paard,

met zijn tassen en zijn bundels en zijn wapens – hoog in het zadel, met zijn lange jas en met zijn cilinderhoed, haar vader die westwaarts trok.

Ze twijfelde er geen moment aan dat ze hem terug zou zien.

JOHN CYRUS BELLMAN was een lange, stevige man van vijfendertig, met rood haar, grote handen en voeten en een rossige baard, en hij verdiende de kost als muil dierenfokker.

Hij was geschoold, tot op zekere hoogte.

Hij kon schrijven, al liet zijn spelling te wensen over. Hij kon goed lezen, zij het langzaam, en dat had hij Bess ook geleerd.

Hij wist het een en ander over de sterren, wat goed van pas zou komen als hij op enig moment zou moeten bepalen waar op de wereld hij zich bevond. En voor het geval die kennis ooit tekort mocht schieten of ontoereikend zou blijken, had hij onlangs een klein maar, naar hij hoopte, betrouwbaar kompas aangeschaft, dat hij Bess voor vertrek had laten zien – een gepolitoerd ebbenhouten doosje met daarin een glad instrument, ter grootte van een pruim, dat hem, als het moment daar was, met een trillende blauwe naald de weg naar huis zou wijzen, zo beloofde hij Bess.

Een week eerder was hij naar het huis van zijn zus, Julie, gereden. Hij had op haar schone, geschrobde vloer gestaan en zijn gewicht verplaatst van zijn ene been naar het andere, terwijl zij een kip plukte die op tafel lag.

‘Julie, ik ga weg,’ had hij gezegd, met een zo helder en overtuigend mogelijke stem. ‘Ik zou het zeer waarderen

als jij Bess een poosje onder je hoede wilt nemen.'

Julie zweeg en Bellman stak een hand in zijn jas, haalde het dubbelgevouwen krantenartikel uit zijn borstzak, streek het glad en las het voor, om zijn zus uit te leggen wat hij van plan was.

Julie keek hem een paar tellen lang strak aan, draaide toen de kip op de rug en ging door met plukken, alsof ze nu maar het beste kon doen alsof haar grote, roodharige broer zijn mond helemaal niet had opengedaan.

Bellman zei dat hij zou proberen over een jaar terug te zijn.

'Een jáár?'

Julies stem hoog en afgeknepen – alsof iets haar in het verkeerde keelgat was geschoten.

Bellman keek naar zijn laarzen. 'Nou, misschien net iets meer dan een jaar – maar zeker niet meer dan twee. En ondertussen hebben Bess en jij het huis en de dieren en ik zal de klok hier laten en ook Elsie's gouden ring, voor als jullie in de problemen mochten komen en geld nodig hebben, en Elmer zal vast wel een handje willen helpen met het zware werk, als jullie hem zo nu en dan een kop koffie en een warm maal geven.' Bellman ademde in. 'O, Julie, toe. Help me. Het is een heel eind en de reis zal moeizaam en tijdrovend zijn.'

Julie begon aan een volgende kip.

Tussen hen in een wervelstorm van geelbruine en witte veren. Bellman nieste een paar keer en Julie zei niet: 'Gezondheid, Cy.'

'Julie, toe. Ik smeeek het je.'

'Nee.'

Het was een krankzinnig avontuur, zei ze.

Hij zou zijn tijd beter kunnen gebruiken, bijvoorbeeld

door naar de kerk te gaan, of op zoek te gaan naar een nieuwe vrouw.

Heel aardig dat ze zo meedacht, zei Bellman, maar hij had aan geen van beide behoefte.

DE AVOND VOOR vertrek zat Bellman aan de rechthoekige grenen tafel in het kleine huis dat hij zelf had gebouwd en hij dronk koffie met zijn buurman Elmer Jackson, die hem soms hielp met een klus op het land.

Om tien uur kwam Julie met haar bijbel en haar paraplu en de kleine zwarte reistas waarmee ze ooit, samen met Bellman en Bellmans vrouw Elsie, helemaal vanuit Engeland de Atlantische Oceaen was overgestoken.

Bellman had nog niet alles gepakt, maar hij was wel al aangekleed en klaar voor de reis, in zijn lange bruine wollen jas met een leren tas die over zijn borst hing, aan een lange riem met een gesp. Op tafel, naast zijn grote, gevouwen handen, lag een nieuwe, zwarte hoge hoed.

‘Wat fijn dat je bent gekomen, Julie,’ zei hij. ‘Ik ben je zeer dankbaar.’

Julie snoof. ‘Ik zie dat je nog altijd van plan bent te gaan.’

‘Jazeker.’

‘En waar is het meisje dat binnenkort wees zal zijn?’

Bess lag te slapen in haar bed achter het gordijn in de hoek van de kamer, zei Bellman.

Hij vroeg of Julie ook koffie wilde en daar zei Julie geen nee tegen.

‘Julie, ik vertel Elmer net welke route ik van plan ben te nemen.’

Julie zei dat ze niet geïnteresseerd was in zijn route. Julie

vroeg zich af waarom mannen altijd dachten dat het interessant was om te praten over routes of over de beste manier om van A naar B te komen. Ze zette haar paraplu tegen de muur, legde haar bijbel op tafel naast haar beker koffie en ging zitten, haalde een kous uit haar zwarte reistas en pakte haar stopnaald.

Bellman boog zich naar zijn buurman.

‘Weet je, Elmer, ik heb een paar kaarten bestudeerd. Er zijn er niet veel, maar wel een paar. In de bibliotheek in Lewistown hebben ze een oude kaart van ene Nicholas King en een minder oude kaart van ene David Thompson van de Engelse North West Company, maar die staan vol witte vlakken en lege plekken en vraagtekens. Dus al met al denk ik dat ik me beter kan verlaten op de logboeken van de expeditie in opdracht van de vorige president, onder leiding van die twee beroemde ontdekkingsreizigers – die logboeken staan vol tekeningen en kleine stippelpaadjes die de beste route aangeven door een doolhof van rivieren daar in het westen en ook staat er het pad op dat over het Rotsgebergte naar de Grote Oceaan voert, mocht ik zo ver moeten gaan.’

Elmer Jackson liet een zachte boer. Met waterige, bloeddoorlopen ogen keek hij op van zijn koffie. ‘Welke expeditie? Welke beroemde ontdekkingsreizigers?’

‘Ach Elmer, dat weet je toch wel? Kapitein Lewis en kapitein Clark. Met die hele groep jagers en verkenners. Op verzoek van de oude president zijn ze helemaal naar de Grote Oceaan getrokken, en weer terug. Weet je dat niet meer?’

Elmer Jackson haalde zijn schouders op en zei dat hij het misschien wel wist, hij twijfelde.

‘Nou ja, hoe dan ook, zo is het gegaan, Elmer. Tiendui-

zend kilometer, tweeënhalf jaar, heen en terug, en wat ik denk ik het beste kan doen is in grote lijnen het pad volgen dat zij hebben genomen, en daar zo nu en dan van afwijken om plekken te verkennen die zij hebben overgeslagen, in de hoop zo te vinden wat ik zoek.’

‘Afwijken van de route?’

Julie klakte geërgerd met haar tong en Jackson liet nog een zachte boer. Bellman wrong zijn grote handen. Hij had rode wangen van enthousiasme en opwinding. Hij pakte een weckpot van de plank boven Jacksons hoofd.

‘Stel je voor, Jackson, dat deze weckpot dit huis is, hier in Pennsylvania.’

Hij zette de weckpot voor Jackson op tafel, helemaal in de rechterhoek. ‘En hier – als ik heel even je koffiekop mag lenen, Jackson – ligt St. Louis.’

Hij zette Jacksons koffiekop iets links van de weckpot.

‘Vanwaar wij nu zitten’ – hij tikte tegen de weckpot – ‘naar St. Louis’ – hij tikte tegen de koffiekop – ‘is het zo’n twaalfhonderd kilometer.’

Elmer Jackson knikte.

‘En helemaal hier’ – Jacksons waterige, bloeddorlopen ogen volgden Bellmans handen toen hij de nieuwe hoge hoed oppakte en helemaal aan de linkerkant van de tafel zette – ‘ligt het Rotsgebergte, ook wel de Rocky Mountains genoemd.’

‘Het enige wat ik dus hoeft te doen is eerst naar St. Louis rijden, waar ik de Mississippi oversteek, en dan’ – zijn vingers trippelden over tafel in een lange baan die begon bij de koffiekop en vandaar in een ruime boog over het lege tafelblad richting hoed ging – ‘volg ik de Missouri, net als de twee kapiteins, in de richting van de bergen.’

Elmer Jackson merkte op dat de reis langs de Missouri

hem, in vergelijking met de twaalfhonderd kilometer van weckpot naar koffiekop, erg lang leek.

‘Ja, dat is ook zo, Elmer. Het is een heel lange reis. Ik schat zo’n drieduizend kilometer. En dan wordt hij ook nog eens langer omdat ik, zoals ik al zei, van de route ga afwijken. Ja, dat ga ik echt doen. Ik zal regelmatig afdwalen om een kijkje te nemen in de grote lege gebieden waar de twee kapiteins niet zijn gekomen.’

Jackson, wiens eigen veertigjarige leven tot dan toe een trage, meanderende en soms in kringetjes ronddraaiende tocht was geweest langs molens, gieterijen, brouwerijen en wat legereenheden, liet een lange fluittoon horen. Hij zei tegen Bellman dat hij hem nooit voor een avonturier had aangezien. ‘En na de hoed?’

‘Na de hoed, Elmer, volgt een betrekkelijk lange tocht naar de Grote Oceaan, maar ik hoop dat ik niet zo ver hoeft te gaan. Als ik niet al bij de rivier heb gevonden wat ik zoek, dan hoop ik ze hier aan te treffen, nog voor de bergen’ – zijn stevige handen maakten cirkels boven het grote lege deel van de tafel – ‘ergens in deze weidse, onontgonnen binnenlanden.’

Elmer Jackson krabde zijn buik en schonk zichzelf nog wat van Bellmans koffie in, waarna hij liet weten dat hij niets kon verzinnen wat hém ertoe zou zetten van zijn luie reet te komen en verdomme de halve wereld over te rijden.

Julie zei dat ze het op prijs zou stellen als Elmer Jackson niet zulke grove taal zou uitslaan.

Julie zei: ‘Is het nooit bij je opgekomen, Cy, dat daar misschien wilden leven?’

De wilden die hij daar zou tegenkomen, zei Julie, zouden hem zeker te lijf gaan zodra ze zijn felrode haar en

zijn grote, logge, onbekende gestalte door de wildernis op zich af zagen komen.

Bellman zei dat hij hoopte van niet.

Bellman zei dat hij had gelezen dat de indianen, op de plekken waar hij naartoe ging, heel aardig waren als je maar genoeg handgemaakte spullen bij je had en wat snuisterijen om weg te geven – en daar zou hij voldoende van meenemen.

Jackson trok een harige wenkbrauw op en zei dat hij hier in de Verenigde Staten meer indianen had gezien dan hem lief was en dat hij zich niet snel zou laten verleiden om weer oog in oog te staan met al die opzichtig beschilderde gezichten en halfnaakte lijven.

Bellman knikte. Hij toonde zijn innemende glimlach en tikte even op het heft van zijn mes en de naar boven gerichtte loop van het geweer, dat tegen de tafel rustte.

‘Ik red me wel, Elmer. Maak je geen zorgen.’

Julie perste haar lippen op elkaar, spreidde de kous in haar schoot uit en zei dat ze niet begreep waarom iemand dik vierduizend kilometer zou willen reizen, weg van zijn huis, zijn kerk en zijn dochter die geen moeder meer had. ‘Een goede vader, Cy, zou nooit zijn eigen vlees en bloed in de steek laten voor dergelijke nonsens.’

Elmer Jackson grinnikte. Hij leek het gehacketak tussen broer en zus erg gemakkelijk te vinden.

Bellman liet zijn adem ontsnappen. ‘O, Julie toch –’

‘Bespaar me je “O, Julie toch”, Cyrus.’

Bellman slaakte een zucht. Hij straalde iets hulpeloos uit. ‘Ik moet dit gewoon doen. Ik moet het met eigen ogen zien. Meer kan ik je niet zeggen. Ik kan niet anders. Ik weet niet wat ik er verder nog over moet zeggen.’

‘Je zou kunnen zeggen dat je niet gaat.’

Bellman reikte met een van zijn grote handen, haast een klauw, over tafel naar zijn zus. Heel rustig, haast eerbiedig, en met een soort kinderlijke verwondering, zei hij: 'Als ze daar zijn, Julie, dan ben ik degene die terugkeert met het nieuws dat ze echt bestaan. Zou dat niet geweldig zijn?'

Julie lachte. 'Weet je wat geweldig zou zijn, Cy? Als je mij en Bess niet zou achterlaten met slechts een oude klok en een gouden ring en een erf vol aftandse dieren – een stokoude hengst en een drietal uitgebluste merries, een handjevol ezels, een paar muilieren die je aan de straatstenen niet kwijtraakt en een bokkige muilezel.'

Elmer Jackson nam zijn laatste slok koffie en kwam grinnikend overeind. Hij wreef over zijn buik, rekte zich uit en zei dat het de hoogste tijd was om naar bed te gaan. Op weg naar de deur gaf hij Bellman een klap op zijn schouder en zei tegen Julie dat ze het maar moest laten weten als ze hulp nodig had met de dieren.

Toen de ochtend aanbrak zat Bellman geknield op de opgelapte, schuine veranda, druk in de weer met alle tassen en bundels die hij mee zou nemen.

Waarom, wilde Bess weten, nam hij de blouse van haar moeder mee?

Bellman had Elsie's wit met roze gestreepte blouse in zijn grote handen en vroeg zich af in welke tas hij hem zou stoppen.

'Om dezelfde reden, Bess, dat ik haar vingerhoed en haar breinaalden meeneem.'

'Waarom dan?'

Bellman aarzelde. Hij keek naar zijn handen. 'Omdat zij ze niet meer nodig heeft en ik wel.'

Toen vertelde hij haar over de indianen – dat hij had

gehoord dat zowel de mannen als de vrouwen dol waren op mooie kleren en metalen gebruiksvoorwerpen. Een van de indianen zou de blouse van haar moeder heel mooi vinden, anderen zouden heel graag haar lange stalen breipennen willen hebben, of haar koperen vingerhoed. In ruil daarvoor zouden ze hem allerlei dingen geven die hij onderweg nodig zou hebben.

‘Wat voor dingen?’

Bellman haalde zijn schouders op. ‘Eten. Misschien een nieuw paard, mocht dat nodig zijn. Informatie hoe ik bepaalde dingen moet doen of welke route ik het beste kan nemen.’

Bess keek hem ernstig aan en knikte. ‘Misschien kunnen ze u vertellen waar u moet zoeken?’

‘Precies.’

Hij liet haar een tinnen kistje vol snuisterijen zien dat hij mee zou nemen, naast de spullen van haar moeder. Bess keek in het kistje en zag dat het vol zat met knopen en kralen en belletjes, een paar vishaken, wat tabak, stukken lint, stukken koperdraad en een stapel zakdoeken, een paar kleine stukjes gekleurde stof en wat scherven spiegelglas.

Bess zei dat ze hoopte dat de indianen er blij mee zouden zijn en Bellman zei dat hij dat ook hoopte.

Hij zou haar schrijven, zei hij, en wanneer hij maar kans zag zou hij de brieven meegeven aan handelaars of reizigers, die ze zouden meenemen naar plaatsen als St. Louis of St. Charles en ze van daaruit zouden doorsturen.

‘Kijk, ik heb zelfs een inktkoker aan de achterkant van mijn revers gespeld. Ik hoef niet eens te stoppen om je een brief te schrijven – ik kan je gewoon schrijven vanuit mijn zadel, terwijl ik onderweg ben.’

HET HELE VERHAAL had iets in hem doen ontbranden.

Hij was een halve dag roerloos blijven zitten.

Hij had het keer op keer gelezen.

Toen Bess naar binnen kwam, om wat te kletsen en te spelen, had hij gezegd dat ze weer naar buiten moest gaan, hij had geen tijd.

Toen de duisternis viel stak hij de lamp aan en las het nogmaals. Hij pakte een mes en sneed het artikel uit en vouwde het twee keer dubbel en stopte het in zijn borstzak, dicht tegen zijn hart. Hij voelde zijn ademhaling versnellen. Hij kon niet stil blijven zitten. Hij ijsbeerde en zo om het half uur haalde hij het dubbelgevouwen papier uit zijn borstzak en streek het glad op het tafelblad en las het nog een keer: er stonden geen afbeeldingen bij, maar in gedachten zag hij ze voor zich als een kerkruïne, of een scheepswrak van stenen – de reusachtige beenderen, de wonderbaarlijke slag tanden, opgegraven waar ze waren aangetroffen, verzonken in de zilte modder van Kentucky: tanden zo groot als pompoenen, schouderbladen van bijna een meter, kaken die erop duiden dat de kop de afmetingen had gehad van een flinke man. Een volslagen onbekend schepsel. Een *incognitum*. Mensen die in de restanten porden en zich vergaapten aan het reusachtige skelet en zich afvroegen wat er was geworden van de enorme beesten van wie dit ooit de beenderen waren geweest. Die

zich afvroegen of deze reusachtige monsters misschien nog altijd rondliepen in de onontgonnen gebieden in het westen.

De gedachte alleen al had hem doen duizelen.

Hij had maandenlang aan niets anders meer kunnen denken. Wanneer Bess kwam vragen of hij zin had om te dammen of om een wandelingetje te maken of de nieuwe muilezel met de witte bles te aaien, zei hij nee. Hij lag enige weken vrijwel de gehele dag op bed. Wanneer hij zichzelf dan eindelijk overeind wist te hijsen deed hij werktuiglijk de noodzakelijke dingen op het land en in de tuin, en toen de nieuwe muildieren en muilezels werden geboren, ging hij naar de stad en verkocht ze. Toen een winterstorm de helft van het dak wegrukte, repareerde hij het. Hij kookte, hij maakte zo nu en dan schoon en hij zorgde dat Bess schoenen aan haar voeten had, maar verder was hij zwijgzaam en had hij soms een glazige blik in zijn ogen en dan kon Bess maar het beste uit zijn buurt blijven. De reusachtige beesten spookten door zijn hoofd, als enorme wolkenwezens, die hij zag wanneer hij in de tuin achter het huis ging staan en zijn hoofd in zijn nek legde. Wanneer hij zijn ogen sloot, bewogen ze in het donker achter zijn oogleden, traag, geruisloos, alsof ze door water waadden – ze liepen en ze zweefden, onophoudelijk ontsproten ze aan zijn verbeelding en vervluchtigden vervolgens in het zwart erachter, waarna ze hem geheel ontglipten en alleen de gedachte door zijn hoofd bleef spoken dat ze bestonden, dat ze ergens rondliepen, ergens in het onbekende, ergens in het westen buiten de Verenigde Staten, in een woestenij van rivieren en bomen en vlakten en bergen, ergens waar je ze met eigen ogen zou kunnen aanschouwen als je er maar wist te komen en ze wist te vinden.